

การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่าง
ผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู
The Development of Student teachers' Critical Thinking Skill Using
Case Based Learning and Professional Learning Community

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง¹

Poranat Kitroongrueng¹

Received : August 21, 2020 Revised : October 28, 2020 Accepted : November 5, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู 2) พัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาครูสาขาวิชาการศึกษาจำนวน 153 คน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาครูชั้นปีที่ 5 จำนวน 19 คน ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูระดับประถมศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 5 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง แบบประเมินคุณภาพของกรณีตัวอย่าง แบบประเมินความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบสอบถามความพึงพอใจและ แบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักศึกษาครู วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีกระบวนการคือ การจัดกลุ่มเพื่อแบ่งปันภาวะผู้นำ การเสนอกรณีตัวอย่าง การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็น การสะท้อนความคิดตามหลักการและเหตุผล และการตัดสินใจนำแนวความคิดไปสู่การปฏิบัติ ผ่านการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ผลการประเมินอยู่ในระหว่าง 0.80 – 1.00 ทุกรายการ 2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู พบว่า หลังการทดลองนักศึกษาครูมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักศึกษาครูมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.45)

คำสำคัญ: ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กรณีตัวอย่าง ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู
นักศึกษาครู

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Faculty of Education Silpakorn University

¹Corresponding author Email: Pkprofessor@hotmail.com

Abstract

The objectives of this research were to 1) develop guidelines for organizing learning activities by using Case Based Learning and Professional Learning Community. 2) development of Student teachers' Critical Thinking Skill Using Case Based Learning and Professional Learning Community. 3) study the satisfaction of student teachers with the organization of learning activities by using Case Based Learning and Professional Learning Community. The population of this research consisted of 153 student teachers of the Elementary Education program. The Samples were 19 student teachers who teach in school which is a source of professional teacher experience training at the elementary level of the Faculty of Education Silpakorn University Semester 1, Academic Year 2019, 5 schools. The research instruments were Stakeholder Interview form, Case studies evaluation form, Critical Thinking ability evaluation form, Satisfaction questionnaire and the Critical reflection form of student teachers. The data were analyzed by mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.) T-test and Content analysis.

The results of the research found that : 1) The organizing learning activities by using Case Based Learning and Professional Learning Community's process following : Groups to share leadership, Case studies, Demand and Needs analysis, Rational reflection of thoughts and making mindful decisions to put ideas into action. Evaluation by Experts (Item-Objective Congruency : IOC 0.80 – 1.00) 2) The development of Student teachers' Critical Thinking Skill Using Case Based Learning and Professional Learning Community found that after teaching, student teachers had a statistically significant cognitive ability at the .05 .3) Student teachers were satisfied with the organization of learning activities by using Case Based Learning and Professional Learning Community. Overall, it is at the high level (\bar{x} = 4.37, S.D.= 0.45).

Keywords: Critical Thinking Skill, Case Based Learning, Professional Learning Community, Student teacher

บทนำ

การประถมศึกษาเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีพื้นฐานทุกมิติเพื่อการเรียนรู้ลึกในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนถึงการเติบโตขึ้นเป็นประชากรที่มีคุณภาพของประเทศในอนาคต ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนามนุษย์ในเชิงจิตวิทยาทั้งในขอบเขตของจิตวิทยาพัฒนาการเด็ก (Child Psychology) จิตวิทยาการเรียนรู้ (Psychology of Learning) และข้อค้นพบทางประสาทวิทยา (Neuro Science) และการเรียนรู้ของสมอง (Brain based Learning) รวมทั้งแนวคิดตามกรอบหน้าต่างแห่งโอกาสการเรียนรู้ (The windows of Oppurnity) เป็นแนวทางให้สังเคราะห์ได้ว่าการพัฒนาความพร้อมและพื้นฐานที่สำคัญทุกมิติ (Element) จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากระดับการศึกษาปฐมวัยจนถึงขีดสุดในวัยดังกล่าวก่อนที่จะส่งต่อยังระดับการศึกษาต่อไป ด้วยเหตุนี้แนวคิดด้านการประถมศึกษาทั้งในระดับสากล และระดับประเทศจึงมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ

ทักษะการคิดพื้นฐาน การติดต่อสื่อสาร กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างสมบูรณ์และสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552:21) นอกจากนี้ผลการวิจัยของนักวิจัยจากมหาวิทยาลัย ฮาวาร์ด และมหาวิทยาลัยโคลัมเบียที่ได้ร่วมกันศึกษา พบว่า ครูประถมศึกษาคือบุคคลที่มีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้สร้างความสำเร็จทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต ทั้งนี้เพียงผู้เรียนมีโอกาสเรียนรู้จากครูที่มีความสามารถสร้างคุณค่าเพิ่มในการการเรียนรู้ (High Value Added : HVA) ให้กับนักเรียนในความดูแลของเขาเพียงปีเดียวในโรงเรียน (Massari, 2012) การพัฒนานักศึกษาครูประถมศึกษา ผู้ที่จะก้าวออกไปเป็นครูประถมศึกษาที่มีคุณภาพ จึงเป็นประเด็นที่ท้าทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาครูให้เป็นนักคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นฐานของการปฏิบัติงานอย่างมีวิจารณญาณเช่นเดียวกัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 81 ได้บัญญัติให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 (4) กำหนดให้มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามขณะที่นโยบาย การศึกษาระดับชาติมุ่งเน้นการพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่จากผลการทดสอบโดยองค์กร ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า คุณภาพการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่พึงประสงค์ ครูขาดแคลนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ครูได้มาตรฐานเฉพาะด้านวุฒิการศึกษา แต่วิธีการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังไม่ได้มาตรฐานผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามหลักสูตรต่ำ นอกจากนี้จากผลการวิจัย สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของประเทศไทยยังพบข้อมูลโดยสรุปว่า 1) ครูไม่ได้จบการศึกษาในวิชาเอกที่สอนโดยตรง 2) ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอน 3) ครูมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน 4) ครูต้องสอนหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ สาเหตุ มาจากมีครูไม่เพียงพอ 5) ครูใช้เวลาในการทำผลงานวิชาการมากทำให้สนใจการสอนน้อยลง 6) ครูสอน โดยไม่ใช้สื่อการสอน และครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการสอน 7) ครูให้ความสำคัญกับกลุ่มสาระ การเรียนรู้หลักมากกว่ากลุ่มสาระรอง 8) ครูยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรอย่างลึกซึ้ง ทั้งเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร และการปรับปรุงหลักสูตรไปสู่การเรียนการสอน เนื่องจากไม่ได้รับการพัฒนาจาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 9) ครูขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน 10) ครูขาดการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การพัฒนา และ 11) การพัฒนาอบรมครูไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู (สำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา, 2552 : ก-ง)

การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการผลิตครูที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญยิ่งเพื่อให้ครูเป็นไปตามมาตรฐานครูมืออาชีพ อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากประเทศที่ประสบความสำเร็จในด้านการ การศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพครู กรณีศึกษาประเทศฟินแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศ นิวซีแลนด์ ประเทศญี่ปุ่น และประเทศจีน (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และคณะ, 2559) พบว่าบุคคลากรในวิชาชีพ ครูต้องได้รับการพัฒนา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีพัฒนาการที่เต็มเต็มในแต่ละระยะ กล่าวคือ ระยะก้าวเข้าสู่วิชาชีพ (Entry level) 1-3 ปี ระยะคงที่ (Consolidation) 4-6 ปี ระยะรอบรู้ (Expertise) 7-10 ปี และระยะผู้เชี่ยวชาญ 10 (Mastery) ปีขึ้นไป อย่างไรก็ตามการพัฒนาครูนั้นตาม หลักการและเหตุผลควรเริ่มที่ครูใหม่ (Beginning Teacher) ผู้เริ่มก้าวเข้าสู่วิชาชีพเนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้ ต้องการรับการช่วยเหลือ และเป็นที่ยอมรับแนะนำ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ตามมาตรฐานครู มืออาชีพที่กล่าวไว้ และเพื่อให้สามารถนำทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เกิดปัญหา

และอุปสรรคส่งผลให้เกิดประสิทธิผลตามแนวทางของสถานศึกษาและประเทศ อนึ่งผู้ปฏิบัติงานวิชาชีพครูต้องใช้วิธีการแห่งปัญญา(Cognitive Strategies) ในการตัดสินใจกำกับการปฏิบัติวิชาชีพตามหลักฐานที่เป็นเหตุเป็นผลด้วยตนเอง ทักษะดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายของการผลิตครูตามหลักสูตรที่มุ่งประสงค์ให้ครูไทยเป็นผู้บริโภคความรู้ที่ฉลาด (Smart Consumer) กล่าวคือ เป็นครูที่รู้จักคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักที่จะเลือกหรือไม่เลือกด้วยเหตุผลไม่หลงตามกระแส (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์ และคณะ 2550 : 94) การคิดจึงเป็นทักษะที่สำคัญจำเป็นต่อการปฏิบัติงานวิชาชีพครู ตลอดจนเป็นจุดเน้นของการพัฒนาการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังที่ เลวิน (Levin 2001) กล่าวถึง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดขั้นสูงอย่างมีความเป็นเหตุผล (Higher-Order Thinking and Sound Reasoning) สถาบันยูซีแอลเอ (UCLA อ้างถึงใน Partnership for 21st Century : 3) กล่าวถึง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการตัดสินใจ (Thinking Critically and Making Judgment) การแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน หลากหลาย และมีลักษณะเป็นปลายเปิด (Solving Complex, Multidisciplinary ,Open-ended problems) และการคิดสร้างสรรค์และการคิดเชิงธุรกิจ (Creativity and Entrepreneurial Thinking) ตลอดจนรัสบิว (Rusbult 2007 : 1-2) ที่กล่าวถึงทักษะการคิดในการศึกษา (Thinking Skills in Education) ว่าเป้าหมายที่สำคัญของการศึกษาศตวรรษใหม่คือการช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้เกี่ยวกับการคิด ซึ่งได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดแก้ปัญหา ทั้งนี้ทักษะการคิดที่กล่าวมานั้นจัดว่าเป็นทักษะการคิดระดับสูงตามการจำแนกตามระดับของสติปัญญาที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ 6 ระดับ จากขั้นต่ำไปขั้นสูง ดังที่ แอนเดอร์สัน และแครธวอล (Anderson and Krathwohl 2001) ที่นำเสนอ Bloom's Revised Taxonomy ซึ่งจำแนกระดับการคิดใหม่เป็นจำได้ เข้าใจ ประยุกต์ใช้ วิเคราะห์ ประเมิน และสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตามปัญหาคุณภาพด้านการคิดขั้นสูงของครูก็ยังมีอยู่เรื่อยมา ดังที่วัชร เล่าเรียนดี (2553 : 1-2) ระบุว่าเด็กนักเรียนสามารถที่จะเรียนและมีความสามารถในการคิดสูงขึ้น ถ้าโรงเรียนใส่ใจที่จะสอนให้เขาคิด ความสามารถในการคิดสามารถสอนและฝึกได้ตั้งแต่ระดับขั้นต้น ๆ ที่สำคัญครูต้องมีความรู้มีความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการคิดและการพัฒนา รวมทั้งตัวเองต้องมีความสามารถในการคิดและมีทักษะในการคิดก่อนจึงจะสามารถสอนให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นการใช้ความคิดเชิงตรรกะ จำแนกประเภท ประเมิน สันนิษฐาน การวิเคราะห์ปัญหา ความเข้าใจกำหนดสมมติฐาน การเสนอความคิดบนฐานของเหตุผลกับแนวทางการแก้ปัญหา และการตัดสินใจแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดโดยใช้เกณฑ์ (Ornstein and others 2003 ; Angeili and Valanides 2009)

จากหลักการแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการคิดในวิชาชีพครูพบว่า การใช้กรณีตัวอย่างซึ่งเป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับ นักเรียน ครู ชั้นเรียน และโรงเรียน (Zeichner 1986; Powell 1995 and Santos 1994) และการอภิปราย (Case Study - Discussion Method) เป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง สอดคล้องกับที่ คลินเฟลด์ (Kleinfeld ,1997) กล่าวถึงการเรียนการสอนโดยกรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นเรื่องจริงที่เกิดขึ้นและผลที่ตามมา เป็นการสอนด้วยปัญหาที่เป็นรูปธรรมโดยให้ครูวิเคราะห์ เป็นตัวกระตุ้นการอภิปราย การคิดพิจารณาอย่างจริงจังในสาเหตุของแต่ละสถานการณ์ โดยสนทนาถึงภูมิหลังและการคิดของคนในสถานการณ์นั้น ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักถึงปัญหาในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม และสะท้อนถึงประเด็นต่าง ๆ ในศาสตร์ทางการเรียนการสอน คุณธรรม การเมือง และนโยบายทางการศึกษา ตลอดจน แมททิงลี่ (Mattingly 1991 : 237) กล่าวถึงเรื่องราวในกรณีตัวอย่างว่านอกจากจะมีความหมายในการสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ แล้ว ยังช่วยให้เกิดการคาดการณ์เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบได้อย่างหลักแหลมก่อนเข้าไปสู่สถานการณ์

นั้น นอกจากนี้ เลฟ และเวกเนอร์ (Lave and Wenger, 1991) กล่าวสนับสนุนอีกว่าการเรียนรู้ด้วยการสนทนา และกรณีตัวอย่างที่มีปัญหาซับซ้อน จะช่วยฝึกทักษะในการแก้ปัญหาของได้ ตลอดจน ทิศนา แชมมณี (2552) กล่าวว่าการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างเป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนฝึกฝนการเผชิญ และแก้ปัญหาโดยไม่ต้องรอให้เกิดปัญหาจริง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์และเรียนรู้ความคิดของผู้อื่น ช่วยให้ผู้เรียนมีมุมมองที่กว้างขึ้น นอกจากนี้กรณีตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพจะเป็นกรณีตัวอย่าง ซึ่งเป็นปัญหาซับซ้อนมองได้หลาย ๆ มุมมองเพื่อแก้ปัญหาที่ไม่มีคำตอบถูกต้องเพียงคำตอบเดียว (วัชราน เล่าเรียนดี และคณะ, 2560) การวิจัยนี้จึงเน้นการเขียนและใช้กรณีตัวอย่างตามแนวทางที่กล่าวมา

สำหรับในปัจจุบันในยุคสังคมความรู้ (Knowledge-Based Society) การเรียนรู้ร่วมกันของครู มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเรียนรู้ร่วมกันในวิชาชีพครู เมื่อครูเป็นนักเรียน (Teacher as Learner) การพัฒนาทั้งครูและนักเรียนจะเกิดขึ้นได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดสังคมความรู้ในโรงเรียน จากการ ทำงานร่วมกันของคนหลายคน ที่มีประสบการณ์ทั้งเหมือนและแตกต่างมาแลกเปลี่ยนกัน เมื่อนำมา แลกเปลี่ยนกันมาก ๆ จะช่วยยกระดับความรู้ ความเข้าใจให้เพิ่มพูนมากขึ้น การจัดการความรู้จะเน้นที่ การเรียนรู้จากการปฏิบัติ และให้ความสำคัญกับความรู้ที่เป็นความรู้ในตัวบุคคล (Tacit Knowledge) และนอกตัวบุคคลทั้งที่เป็นเอกสาร ตำราต่าง ๆ (Explicit Knowledge) ตามความจำเป็นมาผสมผสาน ผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และมีการจัดเก็บไว้อย่างเป็นระบบ และ นำไปใช้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ประพนธ์ ผาสุขยัต, 2550; วิจารย์ พานิช, 2551) แนวคิดชุมชน แห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูที่ให้ความสำคัญในแง่ของการเรียนรู้ร่วมกัน ร่วมมือร่วมพลัง (Collaboration) กันเรียนรู้ ในขณะที่ปฏิบัติงาน (Job-embedded) ในวิชาชีพ จากการมีส่วนร่วมของ ครู ปรากฏชัดเจนในวารสาร Educational Leadership ฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2009 ที่มีการ กล่าวถึงการเรียนรู้ของครู การพัฒนาวิชาชีพครู โดยบูรณาการเข้ากับการปรับปรุงคุณภาพการจัดการ การศึกษาของโรงเรียน (Caine and Caine, 2010)

การพัฒนานักศึกษาคูโดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูโดยนำกรณีตัวอย่างและ กระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาจัดระบบให้สอดคล้อง กันมาใช้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครู จึงเป็นแนวทางส่งเสริมให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ร่วมกันจากการศึกษา กรณีตัวอย่างซึ่งในที่นี้เขียนขึ้นจากปัญหาที่ครูใหม่ต้องพบเจอ เกิดการใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในการคิดแก้ไขปัญหาหนทางออก เกิดผลการเรียนรู้และแนวทางของการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพใน โรงเรียน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สังกัดสำนักงานการอุดมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่ ผลิตครูและบุคลากรทางการศึกษาที่สำคัญแห่งหนึ่ง ดังวิสัยทัศน์ที่ว่า “เป็นสถาบันชั้นนำที่มีความเป็นเลิศ ทางการศึกษา (Excellent Educational Organization: EEO) การผลิตและพัฒนาครู บุคลากรทางการ ศึกษา การวิจัย ตลอดจนให้บริการทางการศึกษาได้อย่างครอบคลุมทุกด้านในระดับสากล”

ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงโดยใช้กรณีตัวอย่าง และการจัดการความรู้ สำหรับนักศึกษาคูสาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ผู้ที่จะต้องนำ ทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติจริงในวิชาชีพในขณะฝึกสอน และการเป็นครูใหม่ในอนาคตอันใกล้ ด้วยกระบวนการนี้ ตามหลักการเหตุผลที่ระบุไว้ข้างต้น โดยพัฒนานวัตกรรมกรณีตัวอย่าง และการนำไปใช้ผ่านกระบวนการ จัดการความรู้ผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู ซึ่งจะช่วยให้ศึกษาคูเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง ในการปฏิบัติงานวิชาชีพครู เกิดชุมชนการเรียนรู้ในวิชาชีพ เป็นต้นแบบของการพัฒนาครูในมหาวิทยาลัย และสถาบันการศึกษาที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือภูมิภาคตะวันตก ซึ่งเป็นเขตพื้นที่บริการวิชาการของ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู
2. เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยนี้ได้แก่ นักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 153 คน กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาครูสาขาวิชาการประถมศึกษาชั้นปีที่ 5 จำนวน 19 คนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับปริญญาตรีในโรงเรียนที่เป็นแหล่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพระดับประถมศึกษา ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ประกอบด้วย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร (ปฐมวัยและประถมศึกษา) โรงเรียนอนุบาลนครปฐม โรงเรียนเทศบาล 1 โรงเรียนเทศบาล 3 และโรงเรียนเทศบาล 4 เทศบาลนครปฐม

แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre Experimental Design) แบบ One Group Pretest – Posttest Design (Tuckman, 1999 : 160)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องทรงในบริบทของการฝึกหัดครู และใช้ครู ได้แก่คุณวุฒิด้านครูศึกษา และการฝึกหัดครู ผู้บริหารคณะศึกษาศาสตร์ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาครู เกี่ยวกับสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครู มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง หากคุณภาพจากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาวิชาชีพครู หลักสูตร และการสอน การประถมศึกษา การนิเทศ และการประเมินผล จำนวน 5 คน ผลการประเมินอยู่ในระหว่าง 0.80 – 1.00 ทุกรายการ

2. พัฒนาการกรณีตัวอย่างและแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู จำนวน 10 กรณีตัวอย่าง ใช้เวลาศึกษา ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลา 10 ชั่วโมง และหาคุณภาพโดยการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency : IOC) จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาวิชาชีพครู การคิดหลักสูตรและการสอน การประถมศึกษา การนิเทศ และการประเมินผล จำนวน 7 คน ผลการประเมินอยู่ในระหว่าง 0.71 – 1.00 ทุกรายการ

โครงสร้างกรณีตัวอย่างและเนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ชื่อกรณีตัวอย่าง	ขอบข่ายของสถานการณ์ปัญหาเพื่อฝึกทักษะการคิดอย่างมี วิจารณญาณ
1. เริ่มต้นที่ตัวฉัน	การสร้างการเชื่อมโยงใจระหว่างนักศึกษาครูและครูพี่เลี้ยง
2. คีอเทียนทองส่องสว่าง	การวางเป้าหมายในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. พ่อแม่คนที่สอง	การเป็นครูประจำชั้น
4. เราต่างเป็นนักร้องแบบ	การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
5. เพราะเธอคือนักเรียนรู้	การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
6. วิชานี้ฉันไม่ถนัดสอน	การสอนวิชาเฉพาะระดับประถมศึกษา
7. นี่หรือคือสื่อใหม่	สื่อการสอนระดับประถมศึกษา
8. ฉันเป็นครู 360 องศา	การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
9. ชั้นเรียนต้องเปลี่ยนแปลง	การจัดการชั้นเรียนเชิงบวก
10. ครูนักวิจัย	การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้

3 พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งมีลักษณะเป็นแบบวัดอัตนัย และตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ระดับความสามารถ (Rubrics Scoring) และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และคำถามปลายเปิด และแบบบันทึกสะท้อนผลการเรียนรู้ (Learning Reflection) มีลักษณะเป็นการบันทึกปลายเปิด หากคุณภาพจากการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruency : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาวิชาชีพครู หลักสูตร และการสอน การประถมศึกษา การนิเทศ และการประเมินผล จำนวน 5 คน ผลการประเมินอยู่ในระหว่าง 0.80 – 1.00 ทุกรายการ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

- วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

- เก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาความต้องการจำเป็นจากผู้เกี่ยวข้องในบริบทของการฝึกหัดครู และใช้ครู โดยใช้แบบสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสารทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลอง ตามลำดับดังนี้
 - ปฐมนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู และประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู โดยจัดกิจกรรมเป็นรายโรงเรียนฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ใช้เวลาหลังเลิกเรียน สัปดาห์ละ 1 กรณีตัวอย่าง เป็นเวลา 10 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกตลอดกระบวนการ

2.3 ประเมินทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.4 สอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

3. วิเคราะห์ข้อมูล สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

1. แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีกระบวนการที่สำคัญ 5 ขั้นตอน คือ

1.1 การจัดกลุ่มเพื่อแบ่งปันภาวะผู้นำ เป็นขั้นที่นักศึกษาครูสร้างทีมเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบภายใต้วงรอบของการเรียนรู้ร่วมกันแต่ละครั้ง ซึ่งประกอบด้วยผู้นำกระบวนการ ผู้ช่วยขับเคลื่อนกระบวนการและสมาชิกทีม

1.2 การเสนอกรณีตัวอย่าง เป็นขั้นที่ผู้นำกระบวนการแต่ละครั้งเสนอกรณีตัวอย่างผ่านการอ่าน หรือการเล่าเรื่อง

1.3 การวิเคราะห์ปัญหาความต้องการและความจำเป็น เป็นขั้นที่สมาชิกของทีมร่วมกันทำความเข้าใจและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็นอย่างกระจ่างชัด

1.4 การสะท้อนความคิดตามหลักการและเหตุผล เป็นขั้นที่สมาชิกของทีมร่วมกันเสนอแนวทางการแก้ปัญหาหรือพัฒนาตามแนวความคิด หลักการและเหตุผลเชิงวิชาการของแต่ละคนอย่างหลากหลาย

1.5 การตัดสินใจนำแนวความคิดไปสู่การปฏิบัติ เป็นขั้นที่สมาชิกของทีมร่วมกันตัดสินใจแก้ปัญหาหรือพัฒนาตามหลักการและเหตุผล เป็นคำตอบที่ผ่านการมีวิจารณญาณร่วมกัน

2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู พบว่า ก่อนและหลังการทดลองนักศึกษาครูมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

คะแนนทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	คะแนนร้อยละ	ระดับความสามารถ	t	df	p
ก่อนการทดลอง	100	49.74	7.51	62.18	ปานกลาง	-	22	.000*
หลังการทดลอง	100	61.91	6.59	77.39	สูง	9.95		

* p-value <.05

3. นักศึกษาครูมีความพึงพอใจการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.45) ทั้งนี้ด้านประโยชน์ต่อการเป็นครูในอนาคตมีความพึงพอใจในอยู่ในระดับมากที่สุดและเป็นลำดับสูงที่สุด (\bar{X} = 4.55, S.D. = 0.51)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนักศึกษาครูต่อการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู

ที่	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		
		\bar{X}	S.D.	ระดับ
1.	ด้านการเสริมทักษะกระบวนการคิด	4.35	0.67	มาก
2.	ด้านการประยุกต์ใช้ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ	4.30	0.66	มาก
3.	ด้านการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้	4.30	0.47	มาก
4.	ด้านการร่วมมือรวมพลังเชิงวิชาชีพ	4.35	0.67	มาก
5.	ด้านประโยชน์ต่อการเป็นครูในอนาคต	4.55	0.51	มากที่สุด
	รวม	4.37	0.45	มาก

สรุปผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีกระบวนการ 5 ขั้นตอนคือ การจัดกลุ่มเพื่อแบ่งปันภาวะผู้นำ การเสนอกรณีตัวอย่าง การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและความจำเป็น การสะท้อนความคิดตามหลักการและเหตุผล และการตัดสินใจ นำแนวความคิดไปสู่การปฏิบัติ

2. ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู พบว่า ก่อนและหลังการทดลองนักศึกษาครูมีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาครูมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูในภาพรวมระดับมาก (\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.45)

อภิปรายผลการวิจัย

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู มีกระบวนการคือ การจัดกลุ่มเพื่อแบ่งปันภาวะผู้นำ การเสนอกรณีตัวอย่าง การวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและความจำเป็น การสะท้อนความคิดตามหลักการและเหตุผล และการตัดสินใจ นำแนวความคิดไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้เมื่อนำกิจกรรมดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติแล้วพบว่า เป็นกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพสามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างราบรื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานความต้องการจำเป็นจากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น เกี่ยวกับสภาพปัญหาการฝึกปฏิบัติการสอน โดยสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนักวิชาการด้านครุศึกษาและการฝึกหัดครู ผู้อำนวยการ ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน เพื่อสร้างกรณีตัวอย่างในการวิจัยให้มีลักษณะที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง (Real Cases) เป็นภูมิหลัง (Background Case) และมีความซับซ้อน (Complex Case) เพื่อเอื้อต่อการส่งเสริมการคิดขั้นสูง ตลอดจนมีการสังเคราะห์ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาครู ซึ่งค้นพบว่าการพัฒนาครูให้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ครูสามารถปฏิบัติงานครูได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักการและเหตุผล โดยการคิดจะส่งผลสู่การปฏิบัติอย่างไตร่ตรอง นอกจากนี้ยังเป็นไปตามที่ White (2004) เสนอว่าการเรียนรู้ของครูและการพัฒนาครูจะมีความหมายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น หากกระบวนการพัฒนา

นั้น ๆ เป็นส่วนหนึ่งในการทำงานประจำวันของครูหรือของเพื่อนร่วมงานนอกจากนี้แล้วการพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกันของครูจะเกิดขึ้นได้รวดเร็วผ่านการเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู เป็นการดำเนินการที่เน้นทั้งการวิเคราะห์ปัญหาที่เหมาะสมแท้จริงในการศึกษาค้นคว้า แก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกัน ส่งผลต่อการพัฒนาที่มุ่งตรงยังเป้าหมาย เป็นการดำเนินการอย่างมียุทธศาสตร์ และมีฉันทามติที่จะร่วมกันศึกษาและพัฒนาาร่วมกันต่อไป ทั้งนี้ปัจจุบันทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาดีจากผลการประเมินระดับนานาชาติล้วนให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเรียนรู้ของครู (Teacher Learning) และการร่วมมือร่วมพลังเรียนรู้ของคณะครูที่จะพัฒนาการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู (Professional Learning Community) อันเป็นการร่วมคิดร่วมทำงานกันแบบมืออาชีพโดยใช้ศาสตร์วิชาครูสนับสนุนทำให้เกิดกระบวนการคิด การปฏิบัติงาน และนวัตกรรมการเรียนการสอนใหม่ ๆ ที่มีความแม่นยำ น่าเชื่อถือ และรับประกันผลได้ โดยมีความเชื่อว่าการพัฒนาผู้เรียนของครูเพียงคนเดียวนั้นไม่เพียงพอ (ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และ อรพิน ศิริสัมพันธ์, 2561) ตลอดจนพบว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยยังได้เรียนรู้จากต้นแบบของครูที่มีประสบการณ์สูงกว่าอีก ซึ่งผู้วิจัยได้นำสองแนวคิดดังกล่าวมาใช้เป็นฐานของการพัฒนา นอกจากนี้แล้วยังได้มีการหาคุณภาพของทั้งกระบวนการและกรณีตัวอย่างโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพบว่ามีความสอดคล้อง (IOC=0.71 – 1.00) ทุกรายการ และมีการนำความคิดเห็นในเชิงคุณภาพมาปรับปรุง ก่อนนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แล้วรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่งก่อนใช้จริง กระบวนการดังกล่าวน่าจะส่งผลถึงกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูครั้งนี้

2) ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู พบว่า ก่อนและหลังการทดลองนักศึกษาครูมีความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้พบว่าหลังการทดลองด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินและตัดสินใจ ($\bar{X} = 13.39$, S.D.= 1.95) อยู่ในระดับสูงมาก และด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การใช้แนวความคิด หลักการและเหตุผลเชิงวิชาการ ($\bar{X} = 10.43$, S.D.= 2.62) ข้อสังเกตเกี่ยวกับด้านการประเมินและตัดสินใจที่อยู่ในระดับสูงมาก อาจเป็นเพราะทักษะการประเมินและตัดสินใจเป็นทักษะลำดับสุดท้ายของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งนักศึกษาได้ผ่านกระบวนการทุกขั้นของการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาแล้ว ตลอดจนเป็นการตัดสินใจร่วมกันแบบร่วมมือร่วมพลัง (Collaborative Learning) ทำให้มีมีข้อมูล หลักการ และเหตุผลเพียงพอต่อการตัดสินใจลงข้อสรุป ส่วนด้านการการใช้แนวความคิด หลักการและเหตุผลเชิงวิชาการ ที่แม้ว่าจะอยู่ในระดับสูงแต่เป็นลำดับสุดท้ายนั้น อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์การเรียนการสอน (Teaching Pedagogy) ในระดับปริญญาตรีตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ได้จัดไว้ในกลุ่มวิชาชีพครูบังคับ การเรียนการสอนรายวิชาดังกล่าวโดยส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะของภาคทฤษฎีเนื่องจากมุ่งให้นักศึกษามีความรู้พื้นฐานทางวิชาชีพครู โดยจัดไว้ในชั้นปีแรก ๆ ก่อนที่นักศึกษาจะก้าวสู่การเรียนในรายวิชาเฉพาะสาขา การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้ความรู้หรือการสอนให้เกิดการถ่ายโยงการเรียนรู้ ความรู้ หรือทักษะไปสู่การปฏิบัติอาจกระทำได้นยาก (Beyer and Costa 1985, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี, 2553) เมื่อเวลาผ่านไปความคงทนในการเรียนรู้ของนักศึกษาจึงมีน้อยลง เนื่องจากรอยความจำ (Memory Trace) ในสมองมีแนวโน้มจะเลือนหายไปตามเวลา ทำให้สิ่งที่เรียนรู้หรือจำไว้ค่อย ๆ เลือนหายไป จึงอาจเป็นสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้

ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนมีข้อจำกัดในด้านการใช้ศาสตร์การเรียนการสอนซึ่งเป็นประเด็นที่ต้องหาแนวทางการพัฒนาต่อไปทั้งนี้อาจทำได้ผ่านการออกแบบการสอนให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติให้มากขึ้น และการประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ และตอบสนองในสถานการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการเก็บความรู้ไว้ในหน่วยความจำระยะยาวตามทฤษฎีสมองในการประมวลข้อมูล (Schunk, 2008) และนอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดพีรามิดการเรียนรู้ที่ระบุว่า การปฏิบัติทำให้เกิดความคงทนในการเรียนรู้ถึงร้อยละ 90 (Johnson, 2008)

3) นักศึกษาครูมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูในภาพรวมระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาเห็นความสำคัญของการนำความรู้ความคิดที่ได้จากการเรียนรู้โดยใช้กรณีตัวอย่างไปใช้ประโยชน์ในอนาคตอันใกล้ และอาจเป็นเพราะกระบวนการดังกล่าวทำให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเกิดความสุขในการปฏิบัติร่วมกัน มีความพึงพอใจในการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการสะท้อนผล ซึ่งหมายถึง การทบทวนย้อนคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการตัดสินใจต่าง ๆ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ทั้งการปฏิบัติของตนเอง และของผู้อื่น โดยอธิบายได้ว่าตนเองคิดและทำอย่างไรจึงได้ผลอย่างนั้น และจะอย่างไรที่จะสามารถปรับปรุงพัฒนาต่อไปให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของนฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552) ที่พบว่า การสะท้อนผลนี้สามารถเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ด้านการเรียนการสอนจากเดิมที่เน้นครูเป็นศูนย์กลางไปสู่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้แล้วจากการทำงานเป็นทีมของครูที่ร่วมกันตระหนักว่าความสำเร็จของทีมคือความสำเร็จของทุกคนเมื่อมีโอกาสพบกับความสำเร็จ การพัฒนาตนเอง และพัฒนางานก็จะดีขึ้นตามลำดับซึ่งเป็นไปตามหลักจิตวิทยาการศึกษาในประเด็นกฎแห่งผลที่พึงพอใจตามทฤษฎีของธอร์นไดค์อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการทำวิจัย

1. ควรส่งเสริมการเรียนรู้ และปฏิบัติงานของนักศึกษาครู โดยเน้นการนำฐานคิดเชิงวิชาการของครู (Pedagogical Thinking) และผลการวิจัยด้านการเรียนรู้ที่เป็นปัจจุบันมาสู่การปฏิบัติ
2. ควรจัดกิจกรรมการละลายพฤติกรรม และสร้างความเชื่อถือไว้วางใจระหว่างนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ทั้งก่อนและระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ควรพัฒนาทีมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้มีภาวะผู้นำ เสริมแรงเสริมพลัง และสนับสนุนเติมเต็มซึ่งกันและกันและร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
4. ควรเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถประยุกต์แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูสู่การปฏิบัติที่เป็นไปได้ตามบริบทของโรงเรียนแต่ละแห่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนากรณีตัวอย่างบนฐานของปัญหาเชิงอนาคตที่นักศึกษาครู หรือครูใหม่ต้องเผชิญ
2. ควรมีการศึกษาผลของการใช้กรณีตัวอย่างทางวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ ทั้งการคิดประเภทอื่น ๆ และพฤติกรรมการทำงานในวิชาชีพครูของนักศึกษา
3. ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หรือทักษะความสามารถด้านอื่นของผู้เรียนที่เกิดขึ้นจากการออกแบบการเรียนการสอน หรือพัฒนาวิชาชีพพร้อมกันผ่านกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้

4. ควรมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกันของสมาชิกของชุมชนแห่งการเรียนรู้ของนักศึกษา ครูโดยประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2552). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ทิตนา แคมมณี และคณะ(2541)“ การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด”ในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : ไอเดียสแควร์, _____ (2552) ศาสตร์การสอน. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นฤมล อินทร์ประสิทธิ์ (2552). การศึกษาชั้นเรียน : นวัตกรรมเพื่อการปฏิรูปครู. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.32(2)เมษายน – มิถุนายน 2552,12-21.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และคณะ. (2559). เอกสารประกอบการบรรยายเรื่องการเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู งานมหกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู (EDUCA) ครั้งที่ 9 อาคารอิมแพคฟอรัม เมืองทองธานี วันที่ 14 ตุลาคม 2559.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู : กรุงเทพฯ : M&N Design Printing.
- ประพนธ์ ผาสุขยัต.(2550) การจัดการความรู้ (KM) ฉบับขับเคลื่อน LO. กรุงเทพฯ : ไยไหม.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์ และคณะ. (2550) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ CRP.กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรา เล่าเรียนดี (2553) รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- วัชรา เล่าเรียนดี และคณะ. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาทักษะการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษา. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2559). บันทึกชีวิตครูสู่ชุมชนการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) แผนการศึกษาแห่งชาติ (2545 – 2559). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2542) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. กรุงเทพฯ: กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- Anderson, L.W. and Krathwohl, David R. Dr. (2000) A Taxonomy for Learning Teaching and Assessing : A Revision of Bloom’s Taxonomy of Educational Objective. New York : Longman.

- Angeili, C and Valanides, N. "Instructional effect on Critical Thinking : Performance on Ill-defined Issues" *Learning and Instruction* . 19 (2009) : 322-324.
- Caine, G., and Caine, R.N. (2010). *Strengthening and Enriching Your Professional Learning Community: The Art of Learning Together*. Alexandria: ASCD.
- Danielson Charlotte. (2010). *Implementing the framework for teaching in enhancing professional practice. An ASCD Action Tool*.
- Johnson.C.(2008) *Creating Learning Environments for Thai Learner*. Bangkok:NIDA.
- Kleinfeld, Judith. (1997) *The Case Method in Teacher Education : Alaskan Models*. ERIC Digest.<http://www.ericae2.edu.cua/edo/ed321965.htm>.
- Lave, J., and Wenger, E. (1991) *Situated Learning, Legitimate Peripheral Participation*. New York : Cambridge University Press.
- Levin J.S. (2001). *Globalizing the Community College: Strategies for Change in the Twenty-First Century*. New York : Palgrave.
- Massari, P. (2012). *Superstar teachers*. Retrieved from <http://news.harvard.edu/gazette/story/2012/02/superstar-teachers/>
- Ornstein, C.A.,Behar-Horenstein,S.L.,Pajak.F.E. (2003) *Contemporary Issues in Curriculum* : Boston : Pearson Education.
- Osman, K., Abdul Hamid, S.H., and Hassau (2009). "Standard Setting : Inserting Domain of the 21th Century Thinking Skills into the Existing Science Curriculum in Malaysia." *Social and Behavioral Sciences* 1, 1.
- Partnership for 21st Century (2008). *21st Century Skill Rethinking How Student Learn* [Online].Assessed 10 January. Avilable from <http://www.21stcentury.org>.
- Powell, J.L.(1994) *Case Method in Higher Education : A case study*. Kansas State University
- Rusbult, C. *Thinking Skills in Education*. [Online].Assessed 12 December 2007. Avilable from <http://www.Asa3.org/ASA/education/think/skills.htm>.
- Santos, K.E.(1994) *Student Teachers' and Cooperating Teachers' Use of Cases to Promote Reflection and Classroom Action Research (Field Experience)*. University of Virginia.
- Maria Lialopoulou. (2011). *The Professional Competence of Teacher : Which qualities, Attitudes, skills and knowledge contribute to teacher's effectiveness?* *International Journal of Humanities and Social Science*. 1(21) (Special Issue-December 2011).
- New Teacher Center. (2004). *Continuum of Teacher Development adapted from the New Teacher Center at the University of California Professional Santa Crus*. U.S.A.
- Schunk, D.H.(2008). *Learning Theories*. New Jersey : Pearson Education.

- Tuckman, B.W. (1999) Conducting Educational Research. 5th ed. Washington D.C.:Harcourt Brace & Company.
- White, A. (2004). The Lesson Study Approach to Implementing Change, Paper Presented at SEAMEO-UNESCO Education Congress and EXPO Secretarial. Bangkok Thailand. (Online). <http://www.Seameo-unesco.org/fullpaper/MMMI/101/FP.doc> [2005. December 19].
- Zeichner, K.M. (1986) "Preparing Reflective Teacher : An Overview of Instructional Strategies Which have been Employ in Preservice Teacher Education. International Journal of Educational Research. 11(5) 1986 : 565-575.